

УДК 623.4.069.477

ПРОКІП А.В.

<https://orcid.org/0000-0002-7941-9909>

МИХАЛЬСЬКИЙ Ю.В.

<https://orcid.org/0000-0002-1504-2604>

<https://doi.org/10.33577/2313-5603.36.2021.245-258>

ПРЕДМЕТИ ЗБРОЇ, ЕЛЕМЕНТИ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ОБМУНДИРУВАННЯ З ПРИВАТНОЇ ЗБІРКИ ЗИГМУНТА РОЗВАДОВСЬКОГО У МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЯХ

У статті розглянуто, систематизовано та подано характеристику окремих предметів зброї, елементів спорядження, військового обмундирування, що походять з приватної збірки Зигмунта Розвадовського (1870 – 1950) – художника-баталіста, сценографа, педагога, а також і колекціонера – збирача предметів старовини. Аналіз інвентарних книг колишнього Національного музею ім. короля Яна III у Львові дозволив з'ясувати, що 1935 р. музей придбав у З. Розвадовського 58 одиниць зброї (як холодної, так і вогнепальної), а також елементів військового спорядження та обмундирування. Деякі з цих предметів згодом увійшли до колекції Львівського історичного музею (ЛІМ).

Ключові слова: З. Розвадовський, Національний музей ім. короля Яна III, Львівський історичний музей, музейний предмет, зброя.

Постановка проблеми та її актуальність. Відомо, що майбутній художник Зигмунт Розвадовський народився 25 січня 1870 р. у Львові. Навчався у школі образотворчих мистецтв у Кракові, а також у мюнхенській приватній художній школі.

Особливим предметом його мистецьких зацікавлень став батальний жанр. Зокрема як художник-баталіст, З. Розвадовський 1894 р. у співпраці з Я. Стикою та В. Косаком створив славнозвісну панораму «Битва під Рацлавицями», був співавтором панорами «Битва біля Пірамід» (разом з В. Косаком), діорами «Татарські полонянки» та ін.

Прокіп Андрій Володимирович, кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Львівського історичного музею, м. Львів.

Михальський Юрій Володимирович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії і філософії Львівського торговельно-економічного університету, м. Львів.

© Прокіп А.В., Михальський Ю.В., 2021

Сьогодні у відділах Львівського історичного музею (далі ЛІМ) експонуються створена З. Розвадовським, у співпраці з С. Яновським, «Панорама Львова XVIII ст.» та діорама «Битва під Грюнвальдом». У 1910 р. її автори – З. Розвадовський і Т. Попель – під час святкувань 500-річчя з часу Грюнвальдської битви виставили спільну роботу для загального огляду на краківській площі Св. Духа. «Місцем святкувань річниці битви у 1910 р. Краків обрано не випадково. Сталося це, очевидно, з політичних причин, де тільки в австрійській частині, у Галичині, що тішилася значними свободами, була можливою маніфестація любові до польського минулого», – писав дослідник Ю. Петрус (*Petrus, 2010: 8*).

З початком Першої світової війни, у листопаді 1914 р., З. Розвадовський вступив до лав добровольчих Легіонів польських, служив вахмістром у 1-му полку уланів, для якого розробив головний убір – т. зв. рогативку. (*Wielecki, 1985: 74-85*). У 1916 р. за станом здоров'я переведений у резерв і повернувся до Львова. Працював на викладацькій роботі у промисловій школі (художньо-промислова школа на вул. Снопківській). Мешкав по вул. Домбровського, 6 (1916 р.) (*Księga adresowa król. stol. miasta Lwowa., 1916: 265*). Певний час проживав у будинку на вул. Л. Набеяка, 15 (тепер вул. І. Котляревського, 27). Дослідниця А. Нерознак у дописі «Тасмниці розкішних кам'яниць вулиці Котляревського» зазначала, що даний будинок «належав художнику Зигмунту Розвадовському, який у свій час був учнем Яна Матейка» (*Нерознак*). Сецесійна вілла З. Розвадовського вирізнялася елегантністю та динамічністю композиції. У ній, 1927 р., розмістилося радянське консульство, де у жовтні 1933 р. М. Лемик на знак протесту проти організованого більшовиками геноциду-голодомору в Україні застрелив секретаря консульства, чекіста О. Майлова (*Вілла Розвадовського, де оунівець Лемик застрелив радянського чекіста... 2021*).

Зацікавленість З. Розвадовського військовою історією відобразилася не тільки на його художній творчості, але й також на занятті колекціонуванням.

Мета та завдання дослідження – розгляд, систематизація, аналіз і подання характеристик окремих предметів зброї, елементів

спорядження та обмундирування, придбаних Національним музеєм ім. короля Яна III у З. Розвадовського.

Аналіз попередніх досліджень. Окремі відомості про життя і творчість З. Розвадовського можна знайти у розвідках А. Нерознак, Г. Велецького, Ю. Петруса.

Джерельною базою для написання статті послужили інвентарні описи надходжень до Національного музею ім. короля Яна III у Львові, матеріали фондових груп «Зброя», «Тканини» ЛІМ.

Вклад основного матеріалу дослідження. У 1935 р. Національний музей ім. короля Яна III придбав у З. Розвадовського значну кількість зброї, елементів військового спорядження та обмундирування, загалом 58 одиниць. За усі куплені у З. Розвадовського речі музей виплатив йому грошову суму розміром у 500 злотих.

В інвентарній книзі нових надходжень музею (з 1932 до 1940 р.) ці предмети записані під інвентарними номерами від 1292 по 1350. З холодної зброї це – шаблі, палаші, шпаги, багнет, з вогнепальної – рушниці, гвинтівки, пістолети, з елементів спорядження – шабельні піхви, ладівниці, темпляки-портупеї, з елементів воєнного обмундирування – уланські куртки, головні убори, еполети, етишкети, відзнаки та ін.

Частину колекційної збірки холодної зброї З. Розвадовського (шабель, палашів та шпаг, багнета) можна систематизувати за країнами походження та часом виготовлення. Холодна зброя з колекції З. Розвадовського походить з Франції, Австрії, Польщі, Росії, Німеччини, Балкан, Арабського Сходу. За часом виготовлення – від до поч. ХХ ст.

У комплексі предметів холодної довгоклинкової зброї кількісно переважають шаблі (всього 18 од.). Шабля відома як зброя степових кочівників. Назва походить від угорського слова «шаблі» – «різати». Маючи завдяки вигину клинка таку ж довжину ріжучої поверхні як меч, вона значно менша та легша за меч. Вигин шабельного клинка дозволяв звести кут удару до мінімуму та підсилити удар за рахунок швидкості руху. Повний перехід європейських країн на озброєння шаблями відбувся лише на поч. ХІХ ст., під час наполеонівських воєн. Саме шаблі цього періоду домінували у збірці З. Розвадовського, але були також шаблі з

середини, другої пол. XIX та поч. XX ст. з Франції, Австрії, Польщі, Німеччини, Росії. Це, зокрема:

1. № 1292 – французька шабля поч. XIX ст. Її загальна довжина складає 96,5 см, а довжина клинка – 83,3 см.

2. № 1293 – французька шабля часів Наполеона I з позолоченою гардою, загальною довжиною 98 см, довжиною клинка – 86 см.

3. № 1294 – французька шабля наполеонівського часу з різьбленою срібною гардою, загальною довжиною 86,7 см, довжиною клинка – 74,3 см. Шабля відноситься до поч. XIX ст., а її клинок – з 1794 р.

4. № 1295 – шабля польських шволезерів (легкої кавалерії) поч. XIX ст. (загальна довжина – 101,8 см, довжина клинка – 88 см).

5. № 1296 – шабля часів Наполеона I, поч. XIX ст. з латунною гардою, загальною довжиною 95 см, довжиною клинка – 82,5 см.

6. № 1297 – шабля поч. XIX ст. Загальна довжина – 94,8 см, довжина клинка – 82 см.

7. № 1298 – австрійська шабля з різьбленою, бронзовано-золоченою гардою, середини XIX ст.

8. № 1299 – французька шабля поч. XIX ст. з гардою, що завершується двома головами орлів. Загальна довжина – 67,5 см, клинка – 54 см, піхов – 55 см.

9. № 1300 – австрійська шабля XIX ст. (після 1848 р.) з гардою складеною з двох частин, з яких одна рухома та хрестовиною, що переходить у плоску щитову заставку з двома отворами під темляк. Загальна довжина – 95,5 см, довжина клинка – 83 см.

10. № 1301 – австрійська шабля XIX ст. (бл. 1848 р.) з залізною гардою. Загальна довжина – 89 см, довжина клинка – 76,5 см.

11. № 1302 – польська шабля XVIII ст. з залізною гардою. Загальна довжина – 99 см, довжина клинка – 84,5 см.

12. № 1303 – польська шабля зі сталеву гардою поч. XIX ст.

13. № 1304 – шабля польської кавалерії поч. XIX ст. (бл. 1827 р.) з латунною, кошикоподібною гардою, загальною довжиною – 100,5 см, довжиною клинка – 86,5 см.

14. № 1305 – російська кавалерійська шабля II пол. XIX ст, з кошикоподібною гардою. Загальна довжина – 97,3 см, довжина клинка – 82,5 см.

15. № 1306 – французька офіцерська шабля легкої кавалерії II пол. XIX ст. з гардою і хрестовиною, що переходить у щитову заставку. Загальна довжина – 106,7 см, довжина клинка – 91 см.

16. № 1307 – шабля німецьких артилеристів періоду Першої світової війни з залізною гардою. Поч. XX ст. Загальна довжина – 88 см, довжина клинка – 74,5 см. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1292-1307).

17. № 1311 – російська шабля II пол. XIX ст. з латунною гардою, руків'ям, окуття із латунного дроту. Руків'я завершуються латунною «шапкою». Загальна довжина – 88,7 см, довжина клинка – 74 см, піхов – 77,5 см.

18. № 1312 – російська офіцерська шабля поч. XX ст. періоду Першої світової війни з латунною гардою, орнаментованою у стилі «ампір» й руків'ям карбованим з чорної маси. Загальна довжина – 94,7 см, довжина клинка – 80,3 см, піхов – 83,7 см (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1311, 1312).

До збірки З. Розвадовського входили також двоє австрійських шабельних піхов з XVIII ст. (№ 1317 – піхви від шаблі австрійських гусарів з окуттям із залізної бляхи та №1318 – піхви від гусарської шаблі з окуттям із залізної бляхи, подібні до № 1317). (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1317, 1318).

Популярною холодною зброєю важкої кавалерії – кірасирів і драгунів – у XVIII ст. стали палаші. Назва походить від турецького «пала» – «меч». Вони мали, як у мечів, прямі клинки, але нахилене руків'я, що полегшувало рубання з коня. Руків'я перших палашів були відкриті, а з XVIII ст. – закриті системою дуг (гардою). З приватної збірки З. Розвадовського походили три палаші, а саме:

1. № 1308 – польський т. зв. августівський палаш XVIII ст. із залізною гардою з шістьма дірками і двома отворами під темпльак. Загальна довжина – 96,3 см, довжина клинка – 84 см.

2. № 1309 – французький кірасирський палаш наполеонівського часу, бл. 1811 р. з латунною гардою, хрестовиною, що переходить у щитову заставку. Загальна довжина палаша – 111,5 см, довжина клинка – 96 см, довжина піхов – 100 см.

3. № 1310 – кірасирський палаш ХІХ ст. з латунною гардою, хрестовиною, що переходить у щитову заставку. Його загальна довжина – 111,5 см, довжина клинка – 95,5 см, піхов – 99 см (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1308-1310).

Від 3. Розвадовського Національний музей ім. короля Яна III у Львові отримав й кілька шпаг (всього 4 од.):

1. № 1313 – офіцерська шпага наполеонівського періоду першої пол. ХІХ ст. з різьбленою металевою гардою, хрестовина з щитовою заставкою, на якій – різьблений наполеонівський орел. Загальна довжина – 89,7 см, довжина клинка – 75,7 см, піхов – 75,3 см.

2. № 1314 – шпага першої пол. ХІХ ст. з бронзовою гардою та рапірним т. зв. толедівським клинком з ХVІ ст. Загальна довжина – 94,3 см, довжина клинка – 81 см.

3. № 1315 – австрійська шпага піхотинців та військових урядників, загальною довжиною – 92,4 см, довжиною клинка – 78 см.

4. № 1316 – шпага з латунною гардою, I пол. ХІХ ст. Її загальна довжина – 94,7 см, довжина клинка – 79,3 см (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1313-1316).

До короткоклинкової зброї можна віднести багнет – вид холодної зброї у вигляді кинджала або ножа, що закріплювався на дульній частині ствола вогнепальної зброї. У 1641 р. французи в битві при Байоне використали подібну зброю. Від назви міста й пішов термін «багнет». Введений у французькій армії військовим міністром Франсуа Лавуазом (1641 – 1691 рр.). З колекції 3. Розвадовського походив рушничний багнет першої пол. ХІХ ст. (№ 1329) з тулією і рухомим перснем, тригранним вістря, довжиною 55 см (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): № 1329).

Ручну довгоствольну вогнепальну зброю зі збірки Розвадовського презентували наступні рушниці (з кремінно-ударними і капсульними замками) та гвинтівки ХVІІІ – ХХ ст. (всього 10 од.), виготовлені на Балканах, Арабському Сході, в Австрії, Німеччині, у Росії:

1. № 1319 – рушниця першої пол. ХІХ ст. з кремінно-ударним замком іспанського типу, орнаментованим листям і

квітами. Ствол біля казни грубіший, восьмигранний, далі – округлий. До ложі прикріплена латунна скоба. На стволі є сім значків, набитих золотом. Є напис: «СОМА». Загальна довжина – 158,7 см, довжина ствола – 120,5 см.

2. № 1320 – балканська рушниця I пол. XIX ст. На стволі – напис: «ROSSL». Ствол округлий. Біля казни сліди орнаментів, набитих дротом. Загальна довжина рушниці – 126,7 см, а довжина її ствола – 92,5 см.

3. № 1321 – арабська рушниця XVIII ст. з кремінно-ударним турецького типу замком (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932): №№ 1319-1321*).

Дана рушниця зараз зберігається у ЛІМ. В інвентарній книзі ЛІМ фондової групи «Зброя» пам'ятка зафіксована під №3-2999. Її інвентарний опис склав 26 листопада 1983 р. музейний працівник Б. Мельник. У ньому зокрема, вказано, що рушницю виготовили на Арабському Сході у XVIII ст. Упродовж 1935 – 1940 рр. вона зберігалася у Національному музеї ім. короля Яна III, який придбав її, як записав в описі Б. Мельник, «у художника Зигмунта Розвадовського». В описі також зазначено, що рушничний ствол на 1/2 довжини круглий, а на 1/2 восьмигранний. На дульній частині є масивна трикутна у плані мушка, на казенній частині довгий прорізний цілик. Ствол кріпиться до ложа трьома латунними обоймицями та гвинтом хвостової лопаті. Замок кремінно-ударний, іспано-мавританського типу (каталонський варіант). Верхня губа курка трапецієподібна у плані, з трьома борозенками. Кресало зі змінним борозенчастим «лицем». Ложа дерев'яна. Ців'я не доходить до дульного зрізу, має шомпольне гніздо, у передній частині оббите латунною бляхою, у задній – залізною, з ялинчастим закінченням. Приклад 4-гранний, плоский. Верхня грань і торець вирізані дугою, оббиті, як і нижня грань, залізною бляхою. Спускова скоба латунна. Спуск у вигляді кульки на стрижні. Шомпол залізний. При виготовленні рушниці використовувалися такі матеріали, як залізо, латунь, дерево, застосовувалися техніки куття і різьблення. Загальна довжина рушниці – 144 см, довжина ствола – 109 см, калібр – 15,8 мм (*Архів ЛІМ: № 3-2999*).

4. № 1322 – австрійська рушниця XVIII ст. (бл. 1754 р.) з кремінно-ударним замком, т. зв. *commis flinte* («флінт», тобто

«креміль» – так називали рушниці з кремінно-ударними замками). Загальна довжина – 133,5 см, довжина ствола – 96 см.

5. № 1323 – рушниця з кремінно-ударним замком, з частково стертим написом, I пол. XIX ст. Загальна довжина – 138,5 см, довжина ствола – 99,7 см.

6. № 1324 – австрійська кавалерійська рушниця з 1850 р. на капсульний замок. Загальна довжина – 80,3 см, довжина ствола – 42,3 см.

7. № 1325 – австрійська піхотна гвинтівка системи Манліхер, зразка 1895 р. Використовувалася у Польських Легіонах періоду Першої світової війни.

8. № 1326 – австрійська піхотна гвинтівка системи Манліхер, зразка 1895 р. Використовувалася у Польських Легіонах періоду Першої світової війни.

9. № 1327 – російська піхотна рушниця.

10. № 1328 – німецька піхотна гвинтівка системи Маузер зразка 1884 р. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932): №№ 1322-1328*).

Короткоствольна зброя – пістолети XVIII – XIX ст. з колекції З. Розвадовського (всього 5 од.) у Національному музеї ім. короля Яна III була представлена наступними предметами:

1. № 1330 – пара пістолетів XVIII ст. з капсульними замками. Ложе дерев'яні, скромно різьблене, з металевим окуттям, різьбленим та золоченим. Довжина пістолетів – 26 см, довжина стволів – 13,3 см.

2. № 1331 – пара німецьких пістолетів I пол. XIX ст. з кремінно-ударними замками, на стволах вказана фірма – I. Peter, A Potsdam. Ложе дерев'яне, з гладким золоченим окуттям. Загальна довжина – 38,2 см, довжина стволів – 24,3 см.

3. № 1332 – пістолет XVIII ст. з кремінно-ударним замком. Ложе дерев'яне зі скромним різьбленням (рококо). Загальна довжина – 36 см, довжина ствола – 21,7 см.

4. № 1333 – пістолет XVIII ст. з кремінно-ударним замком. Ложе і руків'я дерев'яні з металевим окуттям. Загальна довжина – 47,7 см, довжина ствола – 32 см.

5. № 1334 – пістолет XVIII – XIX ст. з капсульним замком. Ложе дерев'яне зі скромним різьбленням. Руків'я з окуттям.

Загальна довжина – 51,8 см, довжина ствола – 33,7 см (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932): №№ 1330-1334*).

З елементів допоміжного спорядження зі збірки З. Розвадовського до Національного музею ім. короля Яна III потрапили кілька (всього 3 од.) ладівниць – ємностей для набоїв:

1. № 1335 – ладівниця чорна, шкіряна, з металевим окуттям. II пол. XIX ст. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932): № 1335*). В інвентарній книзі ЛІМ фондової групи «Зброя» вона значиться під №3-4117. В описі, складеному науковцем ЛІМ Б. Мельником 30 травня 1985 р., вказано, що ладівниця упродовж 1935-1940 рр. зберігалася у Національному музеї ім. короля Яна III. Придбана у «художника Зигмунта Розвадовського». Це – трапецієподібна у плані, дещо вигнута коробка, обтягнута чорною шкірою (задня стінка коричневим оксамитом). Бічні стінки окуті латунню. Окуття має прилив, у який продягнуте латунне кільце перев'язі. До дна прикріплено конічний латунний гудзик. Ладівниця з обох боків обтягнена чорною шкірою. Край має великий округлий латунний кант. До кришки прикріплено латунне зображення палаючої гармати на фоні променів. Зсередини до кришки пришитий ремінець. Перев'язь шкіряна, з зовнішнього боку чорнена, з внутрішнього – підклеєна коричневим оксамитом, має латунну пряжку, тренчик та наконечник. При її виготовленні використовувалися техніки різьблення, шиття, бляхарська робота (*Архів ЛІМ: № 3-4117*).

2. № 1336 – ладівниця II пол. XIX ст. шкіряна, чорна, обита орнаментом з бляхи, має шкіряний пасок з червоним, обшитим срібним габлоном, головою лева з двома ланцюжками (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932): № 1336*). В інвентарях ЛІМ фігурує під №3-4114. В її описі, складеному Б. Мельником 29 травня 1984 р., зазначено, що ладівниця виготовлена в Австрії, у другій пол. XIX ст. З 1935 по 1940 рр. зберігалася у Національному музеї ім. короля Яна III, який купив її у З. Розвадовського. Ладівниця – прямокутна дерев'яна коробка, обтягнута чорною шкірою. Її бічні стінки окуті латунню. Нижнє окуття трохи вище від передньої та задньої стінок, має кільця з S-подібними гачками під перев'язь,

прикрашене паноплією, яка складається з канелюрованої колони, увінчаної шоломом, списа, алебарди, двох прапорів, двох рушниць, двох гармат, двох литавр і трьох ядер. Кришка з чорної шкіри, у формі наближеній до корони, має по краю латунне орнаментоване окуття. Матеріали – дерево, шкіра, латунь. Техніка – деревообробка, шиття, бляхарська робота. Розміри – 12 x 6 см (*Архів ЛІМ: № 3-4114*).

3. № 1337 – польська ладівниця з 1831 р. Чорна, шкіряна з чорним паском з накладеним польським орлом, доданим пізніше (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): № 1337). В інвентарях ЛІМ цей предмет стоїть під № 3-4025. Його опис 16 травня 1984 р. склав Б. Мельник, наголосивши, що ладівницю виготовили у Польщі в 20-х рр. ХІХ ст. Входила до спорядження солдат війська Королівства Польського, учасників повстання 1830 – 1831 рр. У 1935 – 1940 рр. зберігалася у Національному музеї ім. короля Яна ІІІ, яким була придбана у. Розвадовського. Ладівниця – прямокутна коробка коричневої шкіри, згори чорної. Бічні стінки вищі, угорі заокруглені, мають шайби білої латуні з латунними гачками у вигляді вісімки, до яких кріпиться перев'язь. До дна прикріплені латунний грибоквидний гудзик. Кришка більша за розміром, має форму наближену до корони, по краях окантована білою латунню. Перев'язь коричневої, згори чорненої шкіри, має круглу пряжку. Тренчик і наконечник виготовлені з білої латуні. До перев'язі прикріплене зображення гербу Польщі – одноголового орла та голови лева з кільцем в зубах. Зображення латунні. Матеріал – шкіра, біла та жовта латунь. Техніки – обробка шкіри, шиття, бляхарська робота. Розміри – коробка – 13,2x8,3 см, кришка – 17x12 см, перев'язь – 93 см (*Архів ЛІМ: № 3-4025*).

З приватної збірки З. Розвадовського походили також наступні елементи обмундирування, відзнаки та ін. (всього 5 од.) з ХІХ ст.

1. № 1346 – пара еполетів підпоручника піхоти Королівства Польського 1815-1831 рр. з двома зірочками.

2. № 1347 – кокарда у вигляді польського орла, вирізана з бляхи з каски гвардійця львівської національної гвардії 1848 р.

3. № 1348 – підкладка, підшита чорним оксамитом, І пол. ХІХ ст.

4. № 1349 – пряжка від ременя, прямокутна, з накладним металевим орлом. Розміри – 7,2x11,3 см. II пол. XIX ст.

5. № 1350 – мундштук «мамелюцький», залізний, полірований, прикрашений з обох боків півмісяцем і зіркою першої пол. XIX ст. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1346-1350).

В окрему групу можна віднести речі (всього 8 од.) періоду Першої світової війни, що походили з часів військової служби Розвадовського у Легіонах польських, у 1-му полку уланів, а саме:

1. № 1338 – ескадронна сурма уланів Легіонів польських з різьбленим орлом та літерою «S» на ринграфі. Період Першої світової війни.

2. № 1339 – куртка парадна уланська Легіонів польських, з ескадрону Беліні (1-й полк уланів), до якої у комплект входили – пояс, рабат (плащ-накидка), головний убір.

3. № 1340 – куртка уланська польова Легіонів польських, ескадрону Беліні.

4. № 1341 – портупея посріблена зі шкіряним плетеним тепляком перша пол. XIX ст. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1338-1341).

В інвентарній книзі фондової групи ЛІМ «Тканини» цей предмет вписаний під номером Тк-562. В описі предмета зазначено, що це – тепляк XIX – поч. XX ст., переданий до ЛІМ з колишнього Національного музею ім. короля Яна III, куди надійшов у 1935 р., «куплений у художника Зигмунта Розвадовського». Тепляк – складений удвоє шнур, плетений з лакованої шкіри коричневого кольору. До кінців шнура прикріплена китиця грушоподібної форми, виготовлена з картону, у верхній частині обтягнена білою латунню, а поверх неї сіткою з посрібленої мідної капітелі. У нижній частині китиця обтягнута бахромою з посрібленої мідної капітелі. Матеріали – шкіра, картон, мідь, срібло. Техніка – лакування, плетення, сріблення. Розміри – загальна довжина – 53,5 см (*Архів ЛІМ: №Тк-562*).

5. № 1342 – позолочена портупея-тепляк I пол. XIX ст. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1342). В інвентарі ЛІМ предмет описаний під номером Тк-559. В його описі зазначено, що це – тепляк XIX ст.

з колишнього Національного музею ім. короля Яна III, куди надійшов 1935 р. Куплений у З. Розвадовського. Це – складена удвоє стрічка міцного позолоченого галуна з чотирма вузькими чорними смужками. Кінці стрічки вставлені у китицю, гільза якої оплетена стрічками картону, обмотаними посрібленою мідною капітеллю і таким же дротом. Каркас китиці вгорі окантований шістьма джгутами посрібленої мідної капітелі, оплетений бахромою з того ж матеріалу. Тепляк має тренчик, оформлений подібно до гільзи. Матеріали – тканина, мідь, золото, срібло. Техніка – шитво, золочення, сріблення, плетення. Розміри – загальна довжина – 52 см (*Архів ЛІМ: №Тк-559*).

6. № 1343 – портупєя-тепляк із золотої тасьми I половини XIX ст. (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): № 1343). В інвентарі ЛІМ під номером Тк-567 вписаний як тепляк XIX ст. з Національного музею ім. короля Яна III, придбаний у З. Розвадовського в 1935 р. Являє собою перегнуту удвоє стрічку позолоченого мідного галуна з чотирма вузькими чорними смужками по краях. Кінці стрічки вставлені у китицю з дерев'яною гільзою. Нижня частина китиці циліндрична, вгорі окантована сімома джгутами позолоченої мідної капітелі та обтягнена бахромою. Техніка – шитво, золочення, плетення. (*Архів ЛІМ: № Тк-567*).

7. № 1344 – офіцерський етишкет (шнур) уланів з ескадрону Беліни (1-й полк уланів Легіонів польських, з 1914 р.).

8. № 1345 – польовий етишкет уланів з ескадрону Беліни (1-й полк уланів Легіонів польських, з 1914 р.) (*Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932*): №№ 1344, 1345).

Висновки. Таким чином, предмети зброї, спорядження, обмундирування та ін. з приватного зібрання Зигмунта Розвадовського, що потрапили у 1935 р. до Національного музею ім. короля Яна III у Львові, цікаві не тільки з історичної чи мистецької точки зору, але насамперед, тим, що належали такій відомій особі, як львівський художник З. Розвадовський. Зібрані пам'ятки характеризують його як значного шанувальника та поціновувача старожитностей. Можемо припустити, що предмети зброї допомагали Розвадовському у художній творчості. Вони надихали на створення таких масштабних історичних полотен, як «Битва

під Рацлавицями», «Битва під Грюнвальдом» та ін., надавали йому змогу краще пізнати і вивчити воєнну історію для того, щоби потім максимально точно та вірогідно відтворювати її на своїх батальних полотнах. Потрапивши до Національного музею ім. короля Яна III, а згодом до ЛІМ, зброя, елементи спорядження, обмундирування зі збірки З. Розвадовського стали важливою складовою частиною їх музейних колекцій.

Використані посилання

Архів ЛІМ: № 3-2999 – Архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Зброя». Кн. 7. Інв. № 3-2999.

Архів ЛІМ: № 3-4025 – архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Зброя». Кн. 9. Інв. № 3-4025.

Архів ЛІМ: № 3-4114 – архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Зброя». Кн. 9. Інв. № 3-4114.

Архів ЛІМ: № 3-4117 – архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Зброя». Кн. 9. Інв. № 3-4117.

Архів ЛІМ: № Тк-559 – архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Тканини». Кн. 1. Інв. № Тк-559.

Архів ЛІМ: № Тк-562 – архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Тканини». Кн. 1. Інв. № Тк-562.

Архів ЛІМ: № Тк-567 – архів Львівського історичного музею, м. Львів, ф. «Тканини». Кн. 1. Інв. № Тк-567.

Вілла Розвадовського, де оунівець Лемик застрелив радянського чекіста
URL: <https://photo-lviv.in.ua/villa-rozvadovskoho-de-ounivets-lemyk-zastrelyv-radyanskohechekista/>[Дата звернення: 22. 05. 2021].

Герозняк А. *Таємниці розкритих кам'яниць вулиці Котляревського* URL: <https://photo-lviv.in.ua/tajemnytsi-rozkishnyh-kam-yanyts-vulytsi-kotlyarevskoho/> [Дата звернення: 22. 05. 2021].

Inwentarz Muzeum narodowego im. Króla Jana III (nowy) od roku 1932. Lwów, 1932-1940. №№1292-1350.

Księga adresowa król. stol. miasta Lwowa. 1916. Lwów, 1916. 389 s.

Petrus J. T. (2010). *Dzisiaj i przed stu laty Diorama Tadeusza Popiela i Zygmunta Rozwadowskiego Bitwa pod Grunwaldem.* Wallbrzych. 60 s.

Wielecki H. (1985). *Dzieje polskiej rogatywki.* Warszawa, 111 s.

References

Archive of LHM: №Z-2999 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Weapons». Book. 7. №Z-2999.

Archive of LHM: №Z-4025 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Weapons». Book. 9. №Z-4025.

Archive of LHM: №Z-4114 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Weapons». Book. 9. №Z-4114.

Archive of LHM: №Z-4117 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Weapons». Book. 9. №Z-4117.

Archive of LHM: № Tk-559 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Fabrics». Book. 1. № Tk-559.

Archive of LHM: № Tk-562 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Fabrics». Book. 1. № Tk-562.

Archive of LHM: № Tk-567 – archive Lviv Historical Museum, Lviv, f. «Fabrics». Book. 1. № Tk-567.

Villa Rozvadovsky, where OUN member Lemyk shot dead a Soviet security officer
URL: <https://photo-lviv.in.ua/villa-rozvadovskoho-de-ounivets-lemyk-zastrelyv-radyanskoho-chekista/> [Date of application: 22. 05. 2021]. [ukr.].

Neroznak A. *Secrets of luxurious townhouses on Kotlyarevskoho street*
URL: <https://photo-lviv.in.ua/tajmyntsi-rozkishnyh-kam-yanyts-vulytsi-kotlyarevskoho/> [Accessed: 22. 05. 2021]. [ukr.].

Inventory of the National Museum King Jan III (new) from 1932. Lviv, 1932-1940. №№ 1292-1350. [pol.].

Address book of the royal capital city of Lviv 1916. Lviv, 1916. 389 p. [pol.].

Petrus J. T. (2010) *Today and a hundred years ago the diorama «Battle of Grunwald» Tadeusz Popel and Zygmunt Rozvadowski*. Wallbrzych, 60 p. [pol.].

Wielecki H. (1985) *History of the Polish «rogatyvka»*. Warszawa, 111 p. [pol.].

Prokip A., Myhalskyj Yu.

WEAPONS, EQUIPMENT AND UNIFORMS THE PRIVATE COLLECTION OF ZYGMUNT ROZVADOVSKY IN MUSEUM COLLECTION

The article considers, systematizes and presents the characteristics of individual weapons, equipment, military uniforms originating from the private collection of Zygmunt Rozvadovsky (1870-1950) – a battle-artist, set designer, teacher and collector of antiques. Little is known about Z. Rozvadovsky's private collection. Analysis of inventory books of the former National Museum King Jan III in Lviv, allowed to find out that in 1935 the museum purchased from Z. Rozvadovsky 58 weapons (both cold steel and firearms), as well as elements of military equipment and uniforms. Some of these items were later included in the collection of the Lviv Historical Museum (LHM).

The research methodology is based on the principles of historicism, objectivity, and systematics. The purpose and task of the study is to consider, systematize, analyze and present the characteristics of individual weapons, equipment and uniforms purchased by the National Museum King Jan III in Z. Rozvadovsky. The source base for writing the article was the inventory of receipts to the National Museum King Jan III in Lviv, materials of the stock groups «Weapons», «Fabrics» LHM.

The study allows us to conclude that the private collection of Z. Rozvadovsky is interesting not only from a historical or artistic point of view, but primarily because it belonged to such a famous person as the Lviv artist Z. Rozvadovsky. The collected monuments characterize him as a significant admirer of antiquities. We can assume that weapons helped Z. Rozvadovski in art. They inspired the creation of such large-scale historical paintings as «The Battle of Ratslavytisia», «The Battle of Grunwald», etc.

Keywords: Z. Rozvadovsky, National Museum named after King Jan III, Lviv Historical Museum, museum object, weapons.